

LIŽNJANSKI ZBORNİK

Zbornik radova sa znanstvenog skupa "Ližnjan i okolica od prapovijesti do danas", Ližnjan, 13. travnja 1996., Knjižnica Acta 3, Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske, Pazin 1997., 250 str.

U organizaciji Kordinacije istarskih ogranaka Matice hrvatske (suorganizatori Arheološki muzej Istre - Pula, Društvo bibliotekara Istre, Povijesni arhiv u Pazinu i Gradska knjižnica i čitaonica Pula) održan je 13. travnja 1996. godine u Ližnjanu znanstveni skup pod naslovom "Ližnjan i okolica od prapovijesti do danas". Na skupu je sudjelovalo oko 20-ak znanstvenika i prosvjetnih djelatnika koji su u svojim izlaganjima obradili brojne teme iz povijesne, kulturne, crkvene, jezične i prirodne baštine ovoga istarskoga gradića.

Na početku Zbornika nalaze se sadržaj (5), program skupa (7-8) i predgovor iz pera uredništva (9-11).

U prvom prilogu Zbornika Klara Buršić Matijašić i Robert Matijašić obrađuju pitanja "Iz najranije prošlosti Ližnjana i okolice: područje općine Ližnjan kroz prapovijesne i antičke ostatke" (11-28). Iznosi se historijat prapovijesnog i antičkog razvitka područja današnje općine Ližnjan, izdvajaju i detaljno opisuju arheološki najvrijedniji lokaliteti (Šandalja, Nezakcij, uvala Kuje i dr.) te predstavlja prva arheološka topografska karta prapovijesnih i antičkih lokaliteta ližnjanskoga kraja.

Katarina Džin u prilogu "Ližnjaniština na antičkom pomorskom putu" (29-37) ukazuje na značajke plovnog puta uz jugoistočnu obalu Istre, posebno onoga dijela koji pripada današnjoj općini Ližnjan. Predstavljena su antična podmorska nalazišta nedaleko od rta Sv. Stjepana, punte Uljeva i Marlere, ispod uvale Kuje i u zaljevu Budava.

"Teritorij Ližnjana u prošlosti i danas" tema je rada Alke Starac (39-50) u kojem se autorica posebno bavi prostornim osobinama (parcelacija, formiranje naselja), upravno-pravnim ustrojem, naseljenošću i mrežom komunikacija na području Ližnjana u doba antike.

Željko Ujčić u radu "Prvi tragovi kršćanstva u Ližnjanu" (51-60) predstavlja ranokršćanske i srednjovjekovne lokalitete ovoga kraja, dok je tema Ivana Graha "Povijesni hod kršćanstva na Pulštini" (61-70). Autor ukazuje na najranije doba kršćanstva na ovome tlu, tadašnji ustroj crkve (do uspostave župa i kapelanija u 14. st.), nabroja tamošnje crkvene objekte te ukazuje na značaj glagoljaštva i hrvatskoga jezika u bogoslužju.

Zavjetna crkvice Majke Božje od Kuj u uvali istočno od Ližnjana stoljećima je bila putokaz i duhovno utočište pomorcima i ribarima. Njezini grobni nalazi tema su priloga Ondine Krnjak ("Grobni prilozi iz crkvice Majke Božje od Kuj kod Ližnjana", 71-81).

U radu "Ližnjan na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće" Nevio Šetić (83-97) obrađuje politička, gospodarska, društvena i kulturna gibanja na području Ližnjana na prijelazu stoljećâ te u drugom dijelu rada donosi tri članka iz lista "Naša sloga" koji izravno ilustriraju opisanu tematiku.

"Kulturno, prosvjetno i preporodno djelovanje čitaoničkih društava južne Istre" tema je rada Branimira Crljenka (99-111). Ližnjanska je čitaonica osnovana 1897. godine kao četvrta u južnoj Istri i tijekom 20 godina djelovanja (do 1918. god.) organizirala je niz skupova, predavanja, kulturnih priredbi, koncerata te pokrenula osnutak brojnih drugih kulturno-umjetničkih društava.

U radu "Ližnjanci u borbi za svoju slobodu" Herman Buršić (113-124) prati događanja u Istri od kraja austrijske uprave do kraja drugog svjetskog rata. Ukazuje se na antifašistički pokret i u njemu izrazito naglašenu tradiciju istarskoga narodnjaštva.

Važnost ližnjanskih matičnih knjiga (sačuvanih za razdoblje 1680-1948.) predstavlja Jakov Jelinčić u radu "Matične knjige župe Ližnjan - važan izvor za povijest Ližnjana" (125-134). Posebice

se bavi matičnim knjigama umrlih (izvor za proučavanje povijesti medicine) i vjenčanih (podaci o prezimenima tamošnjih stanovnika).

Leo Košuta u prilogu "Zdravstvene prilike u Ližnjanu od 1682. do 1948. godine" (135-154), na osnovi matičnih knjiga umrlih, raščlanjuje pojave epidemija, ukazuje na učestalost javljanja pojedinih bolesti, liječničku skrb te načine liječenja tijekom prošlosti.

"Istriotski govor Šišana" kao jedan od zadnjih ostataka predvenecijanskog romanskog sloja u Istri razmatra s jezičnog motrišta Barbara Buršić Giudici (155-162), dok Jelka Radauš Ribarić ukazuje na "Neke posebnosti narodne nošnje najjužnijeg dijela Istre" (163-172).

Na osnovi sjećanja kazivača Mira Francetić ukazuje na "Godišnje običaje Ližnjana uz liturgijsku godinu (u razdoblju između dvaju svjetskih ratova)" (173-180) te kao posebnost izdvaja procesije na Martinju i one u zavjetnoj crkvi Majke Božje od Kuj, koje su se sačuvala do danas.

Tipovi narodne glazbe na području Ližnjana tema su rada Renata Pernića ("Glazbeni folklor općine Ližnjan", 181-187), dok se Viktor Božac bavi "Toponimijom katastarske općine Ližnjan" (189-208) te u svojem radu donosi abecednim redom makro i mikro nazivlje katastarske općine Ližnjan uz oznaku smještaja, objašnjenje značenja mjesta i njegovo podrijetlo.

U sklopu proučavanja istarske ornitonomije Goran Filipi predstavlja "Ližnjansko pučko nazivlje za ptice" (209-216), a Romano Božac "Gljive Ližnjana i južne Istre" (217-221).

"Valorizacija prirodnih i drugih uvjeta općine Ližnjan kao osnova za razvitak turizma" tema su raščlambe Ljiljane Vojnić (223-235). Autorica na osnovi provedene analize ističe kako je općina Ližnjan jedina obalna općina u Istri koja do danas nije uspjela turistički valorizirati svoj priobalni položaj i druge prirodne i društvene resurse.

Zbornik završava radom Alide Perkov "Perspektive gospodarskog razvoja općine Ližnjan" (237-245) u kojem se ističe kako su poljoprivreda, ribarstvo i turizam, u međusobnom dopunjavanju i međuzavisnosti, temeljne okosnice budućeg gospodarskog napretka ovoga kraja.

Na kraju Zbornika nalazi se "Foto zapis sa znanstvenoga skupa" (247-250).

Može se zaključiti kako je Ližnjanski zbornik, kao jedna u nizu koncepcijski sličnih monografija o istarskim mikroregijama (Marčanski i Lindarski zbornik) vrijedan prilog cjelovitom upoznavanju i vrednovanju povijesne i kulturne baštine Ližnjana i njegove okolice. Ližnjanski zbornik, kao uostalom i prethodno navedena monografska djela, ujedno su i zanimljiv primjer i model za proučavanje drugih, nerijetko nepravedno zaboravljenih i zanemarenih hrvatskih mikroregija.

Lovorka Čoralčić

LORRAINE M. LEES, *Keeping Tito afloat, The United States, Yugoslavia, and the Cold War*

The Pennsylvania State University Press,
University Park, Pennsylvania, 1997., 246.

Lorraine M. Lees izvanredni je profesor povijesti na uglednom *Old Dominion University*. Krajem 1970' radila je kao povjesničarka u State Departmentu (*Office of the Historian at the Department of State*) kao jedna od urednica 26. i 27. sveska *Foreign Relations of the United States 1955-1957*. Već više desetljeća ministarstvo vanjskih poslova SAD-a izdaje izbor dokumenata koji pokazuju kakvu je politiku Washington vodio prema nizu zemalja. Jugoslavija je jedina europska socijalistička država koja je u toj ediciji obrađena u zasebnim cjelinama, za razliku od, primjerice, Rumunjske ili Čehoslovačke.

Vanjskopolitičke odnose Sjedinjenih Država i Titove Jugoslavije autorica je proučavala više od dvadeset godina. Brojne dobivene stipendije i niz uglednih pojedinaca i institucija s kojima je razgovarala i surađivala radeći na ovoj temi, lako bi mogli navesti na zaključak da je knjiga Leesove "Kee-

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJESTINST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RAD OVI 31

ZAGREB 1998.

Izdavač
Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Za izdavača
Stipe Botica

Redakcija
Branka Boban
Neven Budak
Mirjana Gross
Franko Mirošević
Iskra Iveljić
Nikša Stančić
Božena Vranješ-Šoljan

Urednički kolegij
Ivo Goldstein
Marijan Matićka
Mario Strecha

Izvršni urednik
Mario Strecha

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb, Ivana Lučića 3
tel. 385 1/ 6120 150, 6120 158, fax. 385 1/ 6156 879

Časopis izlazi jednom godišnje. Izdavanje časopisa sufinancira
Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske
br. 6859/1 od 5.X.1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Ministarstvu znanosti i tehnologije
Republike Hrvatske pod brojem UP-547/2-84-1984.

Naslovna stranica

Iva Makvić

Prijevod sažetaka

Marina Denona-Krsnik

Kompjutorski slog i prijelom

DENONA d.o.o., Garićgradska 6, Zagreb

Tisak

KRATIS, Vrapčanska 15, Zagreb

Tiskanje završeno u travnju 1999. godine

Naklada

300 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

UDK 949.75

RADOVI 31

/ [uređivački odbor Ivo Goldstein... et al.]. - Zagreb

: Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta, 1998.

– 340 str. ; 24 cm

– Summaries.

ISBN 0353-295X